

Boda László: A Sátán

A nagy Kísértő a teológia, az élet és az irodalom szembesítésében

*Lucifer kiemelkedő sztár az üdvösség
színpadán, amelyen van látható
földszint és láthatatlan emelet.
A sztár és akik vele tartanak,
nem engedelmeskednek a
Rendezőnek, amiért kiutasítják őket.
Lucifer ezért minden rosszat elmond a
Rendezőről, társaival együtt. A kulisszák
mögül még megpróbálják az alsó szint
szereplőit a Rendező ellen hangolni.
A színpad felső emeleteinek fényébe
azonban nincs többé visszatérés.*

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék

A könyv elektronikus változata

Bevezető

1. fejezet. Miért kell szembesíteni az irodalmat a teológiával?

Teológiai tájékozódás

Az „angyalarcú” Sátán-kép

A sátánkultusz és a fiatalok

2. fejezet. A teremtés túlárado gazdagsága és a próbatétel

A teológiai megközelítés

A túlvilági háttér

Létezik-e a személyes Gonosz?

Érzéki és szellemi próbatétel

Mi lehetett a szellemi teremtmények próbatétele?

Mária szerepe a próbatételben

Michael

„Nem szolgállok!”

A szolgálatot vállaló alázat

A szellemi lény képi megjelenítése. Angyal ember alakban

A Sátán bibliai ismertetőjelei

Landru

A Sátán az emberiség kollektív tudatalattijában

Búcsú az ördögtől?

Mire van hatalma a Sátánnak? Az ördögi megszállottak problémája

Egy másik ördögűzés és annak következményei

A Manson-ügy

A földi kárhozat megtapasztalása. Camille Claudel

Aldous Huxley és a reményvesztett létezés

A Sátán megjelenési formái és ábrázolása

3. fejezet. A sátán a nagyszabású világdramákban

Prométeusz mitológiai drámája

Jób könyve és a szenvedés ószövetségi drámája

Shelley és a Prométeusz irodalmi visszhangja

A Sátán a Jelenések könyvében

Milton Sátánja

Milton forradalmi tanítványa: Carducci

„Az Ördög ügyvédje”. Milton hatása egy amerikai filmben

Byron Kainja

Goethe és az „első Faust”

A „második Faust”

Madách Luciferje

4. fejezet. Teremtéskritika és a nekünk szóló üzenet

A Sátán mint kritikus

A luciferi kritika emberi változatai

Összefoglalás és végső következtetés

Függelék: A Sátán a Bibliában

=====

A könyv elektronikus kiadása

Ez a program a szerző kéziratának, az ő engedélyével készült elektronikus változata. A programot lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog a szerző tulajdonában van.

=====

Bevezető

Olvasom Az angol irodalom történetét. Megidézem annak múltját, csupán a reneszánsz, majd az újkor időszakából, hogy a „sötétség Angyalának” irodalmi „pályafutásáról” képet kapjak. Legalább valami ízelítőt. Chaucer kritikusan ír a hit megromlott tanúiról, de a kárhozott angyalt nem tagadja. Legismertebb művében, a Canterbury mesék címűben ezt írja:

„...ám a Sátán, bár szemünk előtt
nem illeg, mégis köztünk érzem őt”.

Shakespeare-el folytatom. Macbethjének témája -- Szenczi Miklós szerint -- a „nagy tettekre termett hős erkölcsi bukása” s ezzel „az elkárhozás tragédiája” (úgy, mint Lucifernél). Fletcher egyik drámája „Lucifer bukásának megkapó rajzával kezdődik”, olvasom. William Blake még festményben is megörökítette „a Sátán és Jób” szembesítését. Nála válik a Sátán „lázadó hőssé” az elnyomónak tekintett égi hatalommal szemben. Itt kezdődne a „a sötétség Angyalának” „megdicsőítése”? William Beckford a romantika kezdeti időszakában, a 18. század vége felé már fölveti Goethe Faustjának témáját egy arab mese keretében, amely „az irodalmi satanizmus egyik korai példája”. A kéjsóvár főszereplő a hatalom és a korlátlan tudásvágy megszállottjaként eladja lelkét a gonoszság fejedelmének s jut általa a kárhozatba. -- Az irodalomtörténeti folyamat azonban egyre inkább olyan irányba fordul, hogy mellőzi az Ördöggel való „szerződés” jogot idéző „paktumának” középkori motívumát. Bemutatja azonban a démonikus személyiséget az emberben, vagyis a Gonosz elkötelezettjét, nemcsak férfiakban, nőkben is. Már Fieldingnél fölvetődik a szerencsétlen párhuzam, amely az angyali „jósággal” az ördögi „nagyságot” állítja szembe. Egyik regényének hőse -- úgymond -- „minden erkölcsi gátlástól mentesen, zavartalanul és diadalmasan halad gonosztevői pályáján”. Kérdés: meddig? R. L. Stevenson a jó és gonosz én kettősségének tudathasadását

rajzolja meg emlékezetesen, amelynek filmváltozata ezt a címet viseli: „Ördög az emberben”. Gyakran szerepelnek az irodalomban a „rontás démoni erői”. Webster egyik drámájában a Sátán a világ ura. S mindez csupán ízelítő. Hol van még a világirodalom többi utalása, amely a „sötétség Fejedelmére” vonatkozik. Ki tudná mindazt felsorolni.

Ugyanakkor elképesztő, mivé degradálódik akár az üdvözült, akár a bukott angyal „imázsa” a médiák által irányított köztudatban, messzire szakadva a Bibliától és a teológiától. Ehhez járulnak bizonyos „szentképek” puhára formált angyalai. Még a művészi ábrázolások sem mindig meggyőzőek. Zichy Mihály -- Blake ihlette -- denevér-szárnyú Lucifere mégis szuggesztív hatású.

A televízió azonban kénytelen szembenézni a tényleges valósággal is. Hiszen a fölillantott irodalmi emlékek a romantikus képzelet szüleményeinek tűnnek sokak szemében. Megunhatatlanul érdekes az ifjúsági bűnügyek tárgyalásának Tv-sorozata, bíróval, ügyvédekkel és főleg fiatalokból álló szűk közönséggel. A nézőkkel együtt -- néma esküdtekként -- így tapasztalhatják meg a pedagógia egy megrendítő kísérlétében a züllés és a züllesztés mélyebb és igazabb „való világát”. Megláthatják a nagy Kísértő áldozatait.

Az egyik bírói tárgyalás arról szól, hogy egy jó családból való fiatal főiskolás lányt meggyilkoltak az erdőben, Hamburg környékén. Boros üveggel verték agyon. A vádlott egy fiatalember, aki a megölt leány kedvese volt. A gyanú rá terelődik, de váltig hangoztatja, hogy nem ő volt a tettes. Megidézik tanúnak a meggyilkolt leány barátnőjét is, aki elmondja, hogy mindketten titokban az éjszakai élet beszerzettjei voltak, miközben a főiskolát végezték. Drog és prostitúció. Az anya zokog, azért is, mert nem értesült a leánya kettős életéről. Fia tudott róla, de nem árulta el neki. A „barátnő” kezdi mondani a kényes részleteket. Öltözete, viselkedése elárulja, hogy ő is a romlottak közül való. Vagy inkább: a megrontottak közül.

Hogyan kerülhetett sor minderre, hiszen egy „megbízható” pedagógus-igazgató felügyelte a bentlakókat. Őt is tanúskodni szólítják. Ötven körüli férfi. Amikor bejön és leül, vékony kecskeszakállával, hideg tekintetével, lebiggyedt ajakkal, az embernek az a benyomása, hogy Goethe Mefisztója lépett a terembe. Valóban úgy néz ki. Fölényeskedve bizonygatja, hogy ő nem felelhet az intézet bennlakóinak magánéletéért. A két barátnő titkos, éjszakai „mellékfoglalkozásáról” nem tudott. Ekkor azonban váratlan fordulat következik. A tanúskodó leány odamegy a bírói pódiumhoz és egy színes fotót ad át a bírónak. Azon ott látható az „ártatlan” intézeti pedagógus-igazgató, ezzel a két lánnyal, félreérthetetlen pózban. Kiderül, hogy a titkos éjszakai életet -- droggal, prostitúcióval -- ő szervezte. Az is kiderül, hogy ő gyilkolta meg a tizenkilenc éves leányt, aki nyilván zsarolta. Mintha Mefisztó beköltözött volna Faustba. Arca hideg. Semmi megbánást nem tanúsít, amikor kezeire rákattintják a bilincset. Az ítélet a földi pokol, lángok nélkül: életfogytiglani börtönbüntetés.

<http://www.piar.hu/pazmany/k452.htm>

A gonosz a történelemben Boda László: A Sátán című könyve alapján

II. Lengyel Ferenc - 2011.03.15

Boda László: A Sátán című könyvében a modern sátánkultuszokat elemzi szembeállítva őket a gonosz keresztény teológiában meglévő értelmezésével. Ezzel épp a manapság megjelenő sátánkultuszok miatt kell foglalkozni. Az első kérdés, amit feltesz, hogy a gonosz személyes létező e, vagy csak az emberi bűnök, szenvedélyek megszemélyesítése? Erre a katolikus teológia határozottan azt mondja, hogy a gonosz igazi, személyes létező.

Hangsúlyozza, hogy a bibliában szereplő gonosz nem ellenisten, nem az Istenség ellentéte, ahogy manapság sokan értelmezik, hanem bukott angyal, aki nem vállalta Isten szolgálatát, elutasította angyali rangjával együtt járó kötelezettségeit. A mai sátánkultuszokat elemezve leírja, hogy divatba jött manapság a sátánt glóriával körülvenni, és hős forradalmárként feltüntetni, aki fellázadt a mennyei hierarchia, vagyis a szerintük elnyomó Isteni hatalom ellen.

Főként Prométheusz Zeus elleni lázadásával szokták ezt párhuzamba állítani, pedig Prométheusznak volt oka a lázadásra, a bukott angyalnak viszont nem, hiszen Isten hatalma sohasem elnyomó, hanem az embert a fénybe akarja felemelni hatalma által. A bukott angyal lázadását a mai forradalmi, szocialista diktatúrákkal, és főként azok vezetőivel (Sztálin, Hitler) hozza kapcsolatba, akik szintén fellázadtak a földi hierarchiák ellen, amelyek, mint királyságok a mennyei hierarchia tükörképei. Ugyanakkor leírja, hogy a királyok között is voltak olykor abszolutisztikus uralkodók, akik magukat Istenné téve tényleg az elnyomásra törekedtek, nem pedig az ember felemelésére.

Hangsúlyozza, hogy a gonosz nem Isten helyére pályázott, amikor fellázadt Isten ellen, még csak konkrétan nem is Isten hatalma ellen lázadt fel, hanem a megváltás terve ellen, ami Jézus Krisztusban öltött testet. Istennek még csak szolgált volna, de Jézusnak és Máriának már nem. A megváltás tervét elutasítva pedig lényegében magát is kárhozatra ítélte. A gonosz szerinte sohasem fizikai ráhatásokkal avatkozik bele az ember életébe és a történelem menetébe, hanem sugalmazás útján. A bűnt sugalmazza az ember számára. Fizikai testet öltve csak

nagyon ritkán jelenik meg.

Amit véleményem szerint Boda elfelejtett megtenni az a gonosz keresztény megjelenési formájának összehasonlítása a gonosznak a pogány megjelenési formáival. Ezt leginkább a görög Orpheusz mítosz elemzésével tehetjük meg. Orpheusz „Amikor Eurüdiké nevű kedvesét elvesztette, lement érte az alvilágba. Zenéjével meglágyította Hadész és Perszephoné szívét (ő volt az egyedüli, akinek ez sikerült), akik visszaengedték Eurüdikét a földi világba.”.

Ez a részlet azt jelzi, hogy a görögök, ahogy Isteneiket úgy démonaikat is lényegében emberi tulajdonságokkal ruházták fel, vagyis ahogy az imént olvashattuk: démonaik olyan lények voltak, akik az emberekhez hasonlóan meg tudtak lágyulni, meg tudtak változni, volt szívük. Ez a kereszténység Sátánképéről elképzelhetetlen. A sátán a keresztény vallásban nem tud megváltozni. Ahogyan a kárhozát örök, úgy a Sátán gonoszsága is örök.

Olvastam is olyan véleményt egy karizmatikus keresztény honlapon, hogy a Sátán „személytelen személy”. Ez alatt, ha jól értettem egyszerűen azt értik, hogy nem a jó, hanem a rossz felé orientálódik. Személytelen alatt általában valami olyasmit értünk, ami megmagyarázhatatlanul fölöttünk áll, és távol van tőlünk, továbbá amit nem tudunk befolyásolni. Többek között a társadalmi mechanizmusokat szokták személytelennek nevezni, amelyeket nem tudunk befolyásolni, mert nincs lelke. Ez a meghatározás ilyen értelemben megfelel a keresztény sátánkép személytelenségének.

Kérdés, hogy megjelent-e valamilyen formában a kereszténység gonoszról alkotott képének személytelensége az emberi történelemben. Isten jelenlétéről az emberi történelemben már sok keresztény teológus írt, de a gonosz jelenlétéről az emberi történelemben még nem sokat olvastam. Ha megjelent valamilyen formában, akkor az csak a modern diktatúrák belső jellegében érhető tetten. Ha a keresztény királyság a mennyei hierarchia földi tükörképe, akkor a keresztény királyságokat leromboló szocialista diktatúrák értelemszerűen a pokol hierarchiájának tükörképei, ahogy a bibliában is a pokol, pontosabban a gonosz lázadt fel a mennyei hierarchia ellen, és ha a pokol személytelen, akkor ezeknek a diktatúráknak is személytelennek kell lenniük.

A modern szocialista diktatúrák személytelen államgépezetére egyformán jellemző, hogy lehetetlen volt őket emberi úton befolyásolni, csak az erőszak útján, és a diktátor mindig elérhetetlen személytelen hatalomként állt a nép felett, akit az átlagember csak a lágerek pokolbugyraiból láthatott egy-egy propaganda plakáton. Franz Kafka regényeit mondják a modern személytelen államgépezet irodalmi megjelenítőjének, ahol a főhős a föltötte álló személytelen hatalmak csapdájába kerül, és minél inkább szembe megy velük annál tehetetlenebb lesz, vagyis nem tudja befolyásolni ezeket a hatalmakat. Sokak szerint a későbbi szocialista diktatúrák jövőbeni képét vetítik előre ezek a regények.

Talán nem véletlen, hogy a nyugati kultúra az egyedüli ahol az ismert szocialista diktátorokat a Sátánhoz hasonlítják, és a szabadkőművességet, amiből a szocializmus is kinőtt luciferánus rendnek nevezik. Talán éppen a szabadkőműves hierarchia, és a szocializmus személytelensége miatt. Tehát lehet, hogy a kereszténység személytelenné tette a gonoszt, ez pedig a modern diktatúrák személytelenségével járt együtt. Bár ez csak elmélet.

Felhasznált Irodalom:

Wikipédia: Orpheusz <http://hu.wikipedia.org/wiki/Orpheusz>

Boda László: A Sátán. A nagy Kísértô a teológia, az élet és az irodalom szembesítésében

Szent István Társulat, 2006 <http://www.piar.hu/pazmany/k452.htm>

Kafka, Franz: A per, Európa Könyvkiadó, 2008.

A pokol nem hely, hanem állapot <http://www.karizmatikus.hu/pokol.htm>

II. Lengyel Ferenc rovata (iilengyelferenc.virtus.hu)